

Anne Frank: ruzie over verdwenen pagina's

Het Parool was de krant die de kwestie van de ontbrekende dagboekpagina's in de publiciteit bracht. In een reeks artikelen deed Het Parool daarna verslag van de mogelijke inhoud van de pagina's, waarin en passant ook steeds openlijker de confrontatie tussen de geïnstitutionaliseerde Anne Frank-belangenbehartigers en Cor Suik werd belicht. Suik was een persoonlijke vriend van Otto Frank en ontving in 1980, vlak voor diens overlijden vijf velletjes met dagboektekeningen van Anne Frank. Suik zou de pagina's van de vader van Anne Frank in bewaring hebben gekregen totdat publicatie ervan niemand meer kon kwetsen.

Opvallend is dat zowel de Anne Frank-fondstichting, als het Anne Frank-fonds en het RIOD meteen in de hoogste boom zaten toen Suik met 'zijn' pagina's naar buiten trad. Het RIOD schakelde de landsadvocaat in en ook het Anne Frank-fonds dreigde met gerechtelijke stappen. De directeur van dat fonds beschuldigde Suik er zelfs publiekelijk van dat deze de pagina's mogelijk had gestolen van de ernstig zieke tweede echtgenote van Otto Frank.

In het kader van de berichtgeving over die kwestie en de daaropvolgende controverse publiceerde Het Parool op 26 augustus drie van de ontbrekende velletjes. Tegen deze publicatie komt het Anne Frank-fonds nu in 't geweer met een beroep op het auteursrecht.

Op het eerste gezicht lijkt er inderdaad sprake van inbreuk op het auteursrecht. De rechthebbende heeft immers het exclusieve recht zijn werk openbaar te maken en/of te verveelvoudigen. Publicatie in de krant valt stellig onder deze activiteit. Wanneer het bovendien gaat om de allereerste publicatie, wordt deze bevoegdheid zelfs gerekend tot de zogeheten *persoonlijkheidsrechten*.

De persoonlijkheidsrechten maken deel uit van het auteursrecht en dienen ertoe om 'de meest persoonlijke band tussen de maker en zijn werk te waarborgen'. Anders dan de exploitatierechten (het zo-even genoemde verveelvoudigen en openbaar maken) zijn de persoonlijkheidsrechten dan ook niet overdraagbaar, maar wel vererfbaar. In de auteurswet is echter bepaald dat

Het Zwitserse Anne Frank-fonds spande een kort geding aan tegen 'Het Parool'. Inzet: op de voorpagina melden dat publicatie van de verdwenen dagboektekeningen van Anne Frank onrechtmatig was.

FOTO: AFF/AFS

persoonlijkheidsrechten slechts na het overlijden van de maker kunnen toekomen aan degene die door de rechthebbende in een testament of codicil is aangewezen. Aangezien het onwaarschijnlijk is dat Anne Frank een dergelijk codicil of testament heeft opgemaakt, zijn deze rechten waarschijnlijk niet vererfd, laat staan dat een derde zoals het Anne Frank-fonds op deze persoonlijkheidsrechten een beroep zou kunnen doen.

Maatschappelijk belang

Het Anne Frank-fonds zal zich derhalve moeten baseren op een inbreuk op de exploitatierechten van Anne Frank. Het zal daartoe aannemelijk moeten maken dat deze rechten aan het fonds toekomen. Er is echter een kans dat vader Frank c.q. de erven het

auteursrecht op de achtergehouden pagina's bewust niet hebben overgedragen aan het fonds, om daarmee te voorkomen dat er een discussie zou losbarsten over de vraag of Anne de publicatie van het dagboek zelf had gewild. Letterlijk schreef ze op een van de nu opgedoken velletjes uit het dagboek immers 'en ook zal ik er zorg voor dragen dat niemand het in zijn handen krijgt'. Vervolgens dringt zich uiteraard de vraag op in hoeverre de rechtsopvolgers van Anne en vader Frank zich met succes op het auteursrecht kunnen beroepen in een situatie waarin Het Parool de openbaarmaking zonder twijfel zal rechtvaardigen met een beroep op de *free flow of information*. De in de auteurswet vanwege de vrijheid van meningsuiting opgenomen beperkingen van het verbodsrecht van de auteur lijken geen soelaas te bieden. Voor citeren, of overnemen door de pers moet het werk reeds rechtmatig openbaar zijn gemaakt en daar wringt 'm nou net de schoen. Toch lijkt een beroep op de uitingsvrijheid allerminst kansloos. Het Parool zou heel goed kunnen betogen dat er weliswaar sprake is van inbreuk op het auteursrecht, maar dat deze inbreuk gerechtvaardigd wordt door een — aan de uitingsvrijheid ontleend — dringend maatschappelijk belang om de pagina's toch openbaar te maken. Wellicht dat het Anne Frank-fonds dan zal beweren dat om de belangwekkende inhoud prijs te geven, het voldoende was geweest om zakelijk verslag te doen van de inhoud of slechts een enkele vitale passage te citeren als dat onvermijdelijk bleek.

MARCEL DE ZWAAN

De auteur is advocaat bij Houthoff te Amsterdam en gespecialiseerd in intellectueel eigendom.